

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Bárczy István*

Cím: *Kultúralkotások, ... és más egyéb, amikről ma nem szokás beszélni*

Forrás: *Pesti Napló*

Bp

(Hely)

1926. 4. 2.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Osztályozás

Tárgy

725.091

Hely

Idő

"1926"

Személy

Kultúralkotások, városszépítés és más egyéb, amikről ma nem szokás beszélni

Irta: Bárczy István nyug. főpolgármester

Ne tessék alyajárónak gondolni, ha a frankhamisítás gőzében és az anyagi nyomorúságok tengerében fuldokló közönségünk elé olyan kérdésben teszek szót, amiről ma nem szokás beszélni. De talán a husvétii ünnepek felemelik egy kissé lelkünket a mindennapi élet nyomasztó levegőjéből, s szabad elgondolkozunk a magyar művelődés és a magyar tudományosság egy nem jelentéktelen kérdéséről, a természettudományi kutatás és oktatás egyik problémájáról.

Hónapokkal ezelőtt, az Országos Természettudományi Kongresszust követő időben olvastam a közoktatásügyi miniszter egy cikkét, amelyben a természettudományi kutató és oktató intézeteknek egy helyen, új, megfelelő és kellőképp felszerelendő épületekben való elhelyezéséről be-

Bárczy István

szélt. Úgy látom, hogy az orvosi kar elméleti intézeteinek, valamint a bölcészeti kar természettudományi laboratóriumainak és kutató intézeteinek egy telepen való fokozatos fölépítéséről van szó. Az utóbbiak között a geofizikai intézet is szerepel, amelynek keretében az Eötvös Loránd emléket megőrkítő mauzoleum is helyet foglalhatna.

Akkoriban a kultuszminiszter szövegétette azt is, hogy mely helyeket tartja e célra alkalmasoknak. Főlemlítette a Műegyetem melletti lágymányosi telkeket, az Új Szent János-kórház mögött levő régi vízivárosi temetők területét, esetleg a Nádorkertet. Azóta nem hallottam arról, hogy ebben a kérdésben konkrét tárgyalások folytak volna a várossal, s hogy a főváros illetékes fórumai foglalkoztak ezzel a kérdéssel. Miután hosszabb időn át távol leszek a fővárostól, szükségesnek véltem főleg az elhelyezés kérdésében véleményemet nyilvánosságra hozni.

Ami a hely megválasztását illeti, mindenestre azon kell lenniünk, hogy a tervezett elhelyezés az intézetek céljának legalkalmasabban megfelelően, másfelől, hogy a városrendezés, városépítés, városszépítés nézőpontjából is minél tökéletesebb legyen. Az ehhez hasonló na-

gyobbszabású középítkezések ugyanis nagyon alkalmasak a város valamely elhanyagolt részének rendezésére s ezzel az egész környék fejlődésének megindítására. Viszont nem megfelelő elhelyezéssel sokszor az ilyen középületi telepek holt városrészeket teremtenek. Azért kell ezeket a kérdéseket megfontoltan, kellő hozzáértéssel és előrelátással kezelni.

Az előbb említett helyek közül a Műegyetem mögött való elhelyezés kiválóan alkalmasnak látszik. Persze itt nagyarányú feltöltésre lesz szükség, de annak úgy is meg kell történnie. Ez az elhelyezés alkalmas volna egyszerűs mind a Boráros-téri híd építésének siettetésére is, amennyiben a budai hídfő környékének feltöltése a hídépítés egyik előfeltétele.

A régi vízivárosi temetők helyéről azt hallok, hogy a talaj nem alkalmas, mert földesülés lehetősége áll fenn. A Nádorkert egy kissé kívül esik azon periferián, amely számításba jöhet, azonfelül úgy tudom, annak rendeltetése már le van kötve. Az említett megoldásokon kívül felvetek még egy eszmét. Vajjon nem a legszébb és legcélszerűbb elhelyezés lenne-e a Vérmező helye? A Vérmező sokáig nem maradhat jelenlegi dísztelen állapotában. Azt sűrűn beépíteni lakóházakkal nem szabad. Nagy parkká való átalakítása pedig egyfelől óriási anyagi áldozatokba kerülne, másfelől a Városmajor, a Hűvösvölgy közelségére való tekintettel talán nem annyira szükséges.

Legcélszerűbb lenne a kérdéses intézeteket elszórtan összefüggő parkokban (esetleg a botanikus kerttel együtt) úgy elhelyezni, hogy ezzel az egész terület fokozatos parkirozása is megtörténne. A Vérmező egyik végén a Mikó uccánál egy rész fedett vásártérre volna kiképez-

hető, a másik végénél pedig a Budai Tornaegylet csarnokát és sportpályáit lehetne elhelyezni. Ez utóbbi a Széna téri piac megszüntetésével a Budai Tornaegylet területén építendő vásárcsarnok létesítése érdekében volna kívánatos. Erről mindenekelőtt vázlatos tervrajzot kellene készíttetni.

Ez természetesen csak odavetett gondolat, amelyet *alapos megfontolásra és megvitatásra* ajánlok. Az a körülmény, hogy a Vérmező a *katonai kincstár* tulajdona, azt hiszem, nem leküzdhetetlen akadály. Azt hiszem, az ilyen nehézségek korszaka a közös hadsereggel együtt elmúlt a fejünk fölül. Különben a katonaságot más területtel lehetne kárpótolni.

Mіндеzt pedig nemcsak azért mondtam el, hogy a természettudományi intézetek jövő elhelyezésének ügye minél nagyobb körütekintéssel intéződjék el, hanem, hogy e szép terv megvalósítására a közérdeklődést felkeltsem s hogy az első lépés megtételét tőlem telhetőleg sürgessem. Teszem pedig ezt azért, mert át vagyok hatva attól az érzéstől, hogy az *ilyen és ehhez hasonló kultúralkotásoknak kimondhatatlan jelentőségük van.* Sokkal több ez, mint aminek az első pillanatban sokak előtt látszik.

Nemrég meglátogattam a *debreceni és a pécsi egyetemet*, megnéztem az új klinikák és egyetemi intézetek egy részét. Mondhatom, *milyen megilletődve láttam mindazt, ami ezen a*

két helyen történt és történik. Megilletődtem és fellelkessedtem. Ha azt a sok áldástosztó, nagyértékű, a magyar tudományos munkának világszerte becsületet szerző kultúrmunkát látja az ember, lehetetlen, hogy a nemzet jövője iránt való bizalma ne erősödjék, s ne legyen büszke arra, hogy ebben a lerongyolt országban az utolsó években ezt lehetett életrekelteni, ilyen nagyszerű munkát lehet végezni. Sokkal nagyobb dolog ez, mint minden közéleti szájmunka együttvéve, mint a sok bizottsági okvetetlenkedés vagy rossz helyen erőltetett siváj takarékoskodás.

Ezek nagy, komoly tettek, fontos haditényei annak a nagy békés háborúnak, amelyet a magyar anyagi és szellemi kultúra fegyvereinek tökéletessé tevésével, szaporításával és hatékonyságának fokozásával indítunk s szakadatlan szívóssággal folytatunk az új magyar honfoglalás érdekében,